ERITREAN SOVEREIGNTY AND ETHIOPIA'S QUEST FOR SEA ACCESS

The Red Sea Task Force

2025

March 24, 2025

11:00 AM EST

RED SEA TASK FORCE VIRTUAL PRESS CONFERENCE

ON

ERITREAN SOVEREIGNTY AND ETHIOPIA'S QUEST FOR SEA ACCESS

Work Product of the Red Sea Task Force

Note: this compilation contains Executive Summary/ጽማቕ ትሕዝቶን ለበዋን/ የጥናት ወረቀት ረቂቅ/ الملخص التنفيذي **of the project in English,** ትግርኛ፤ አማርኛ፤ and عربي , respectively.

The Red Sea Task Force is an independent body created by the following Eritrean Scholars, listed in the order of their appearance in the text of the main report (will be released at the end of the meeting):

Yohannes Haile, Gebre H. Tesfagiorgis, Mohamed Kheir Omar, Mebrahtu Ateweberhan, Paulos Tesfagiorgis, Teame Tewolde-Berhan, Kidane Mengisteab, Sengal Woldetensae, Mengsteab Tesfayohannes

EXECUTIVE SUMMARY

In addressing the Ethiopian Parliament on October 13, 2023, Ethiopia's Prime Minister (PM), Abiy Ahmed, declared the Red Sea as "the natural border of Ethiopia" and described ownership of the Red Sea as "an existential issue." The Ethiopian PM's assertion of owning and/or accessing the Red Sea was based on history, geography, demography, ethnicity, law, and economic factors. Moreover, the PM asserted that, if not during his tenure in power or the current generation, the next generation should make ownership of the Red Sea a reality, which is tantamount to seeding a time bomb. Such a declaration goes against international law, and undermines the independence, sovereignty and territorial integrity of Eritrea and the other coastal countries in the region. It also endangers the Horn of Africa's peace, security, and integrity.

The Red Sea Task Force was established in response to such declarations with the purpose of conducting objective studies and performing in-depth analyses on the different aspects of Ethiopia's claim of ownership and access to the Red Sea, and disseminating the outcomes through publications and other platforms. The task force is comprised of nine independent Eritrean scholars with no affiliation to any political entity. Its membership is based only on the individual scholar's merit of possessing relevant expertise and interest, and having direct or indirect involvement in the subject matter. Corresponding to the bases of Ethiopia's claim to the ownership of the Red Sea, the task force investigated four areas: (1) history, (2) geography, demography and ethnicity, (3) law of the sea, and (4) economy.

First, we investigated the historical basis of Ethiopia's claim to ownership of the Red Sea. We explored ancient history, including the Aksumite Kingdom era, to establish the common heritage of the communities in the region. We continued to the more relevant modern history, especially the advent of European colonialism, which shaped the current state borders. Eritrea was established as an Italian colony in 1890 after accords with Afar chiefs and occupying other parts. A series of agreements between colonial Italy and Ethiopia established the currently recognized borders between Eritrea and Ethiopia. After the defeat of Italy in 1941 and the installation of the British Military Administration, Eritrean intellectuals formed political parties, some proponents of independence, others of unification with Ethiopia. The UN-established federation of Eritrea with Ethiopia eventually led to the illegal annexation of Eritrea by Ethiopia. Subsequently, Eritreans commenced an armed struggle in 1961, which resulted in de facto independence of Eritrea in 1991. A United Nations (UN)-supported referendum was held in 1993 that formalized Eritrea's independence, becoming a member of the UN as a sovereign state on May 28, 1993.

Second, we examined the two interlinked issues of geography and demography as well as ethnicity arguments Ethiopia uses to support its claim for ownership of and/or access to the sea. Our analysis revealed that socio-political and socio-economic isolations exist

within and between countries in the Horn of Africa in general and in Ethiopia in particular. Moreover, we showed three interrelated historical developments that aggravate the socio-natural isolation driven by the physical-climatic conditions: (1) the social distance triggered by the expansion of Islam in the lowlands and coastal areas of the region, forcing the central Abyssinian empire south and westwards, (2) the occupation of coastal areas by Europeans in the 19th Century, creating new political entities and borderlands and (3) misguided development policies followed during the post-colonial period, including recent interaction with globalization. On the ethnic Afar-based Ethiopia's claim of ownership of the sea, our analysis unveiled the Afar population played crucial roles in the anti-colonial struggle and throughout Eritrea's struggle for independence. Arguments claiming that Afar-inhabited lands in Eritrea should belong to Ethiopia, solely because the majority of the Afar people reside in Ethiopia, reflect selective convenience in a region where numerous ethnic groups transcend national borders. It also contravenes the territorial integrity and sovereignty of Eritrea and Djibouti, and contradicts with the African Union (AU) policy and international norms.

Third, in the legal area, the Law of the Sea, we establish that Ethiopia has the right of access to the sea, but not ownership. Any claim of ownership of the Eritrean Red Sea coast or its ports and/or a threat of using force is a direct affront to the sovereignty and territorial integrity of Eritrea. It contravenes two established international laws: (1) the 1964 African *uti possidetis*, which declared "*sovereignty and inviolability of colonially inherited boundaries* …," and (2) Article 4 of the UN Charter which prohibits "*the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any state*." International Law, specifically Article 125 of the UN Law of the Sea provides landlocked Ethiopia the right of access to the sea through Eritrea and the other transit states in the Horn of Africa. But that right is not absolute. The landlocked state's right is contingent on an agreement with the transit state. Thus, Ethiopia's right of access to the sea should be implemented through a good-faith, bilateral agreement between the landlocked State of Ethiopia and the transit State of Eritrea in a way that does not violate Eritrea's sovereignty and territorial integrity.

Fourth, regarding economic and security considerations, our analytical investigation does not indicate that Ethiopia faces an existential threat due to its landlocked status. On the contrary, Ethiopia enjoyed double-digit economic growth from 1998 to 2018, without using Eritrean ports. Ethiopia benefits from relatively short distances to multiple ports in neighboring littoral states. For instance, the distance from Addis Ababa to the port of Djibouti is slightly shorter than to Eritrea's port of Assab. Unlike many other landlocked nations, Ethiopia's proximity to these ports helps keep transit costs comparatively low. Moreover, as stipulated in the international law of the sea, neighboring littoral states never denied Ethiopia it's right to access the sea. Our findings further suggest that the absence of a naval base has not posed any security risk to Ethiopia's maritime trade.

Instead, Ethiopia's current security threats stem more from internal rather than external forces. These domestic challenges far outweigh the strategic disadvantages of lacking direct coastal control. Among these internal hurdles, the complexities of Ethiopia's on-going nation-building stands tall, which entails perpetual chronic internal conflicts that threaten the country's unity and integrity. Such fundamental problems warrant due attention and resolution for Ethiopia to achieve its long-term development ambitions.

Overall, our comprehensive analysis unveiled that the premises on which Ethiopia's Prime Minister and other Ethiopian elites claimed ownership of the Red Sea are inaccurate and unsubstantiated.

Finally, we concluded our study with a few recommendations: (1) Ethiopians need to reconcile with Eritrea's independence and sovereignty, (2) Eritrea and other concerned coastal states should acknowledge and uphold Ethiopia's legitimate right to access the sea and transit, in accordance with international maritime law, (3) Eritrea and Ethiopia should engage in good-faith negotiations to establish a bilateral agreement that ensures mutually beneficial, win-win outcomes, (4) Ethiopia should refrain from posing military threats and playing the ethnic Afar card in its pursuit for ownership of the Red Sea, and (5) Regional states should explore possibilities for sustainable win-win solution such as negotiating multilateral agreements to foster regional economic integration and collective security arrangement. These recommendations are elucidated in the "Summary and Conclusion" section of the project. Our recommendations underscore peaceful bilateral and/or multilateral negotiations and cooperation amongst states in general and between Eritrea and Ethiopia in particular. We sincerely believe that implementing these recommendations would promote peace, stability and development in the Horn of Africa.

ጽማቝ ትሕዝቶን ለበዋን

ብ13 ጥቅምቲ 2023፡ ቀዳማይ ሚኒስተር ኢትዮጵያ፡ ዶክተር ኣብይ ኣሕመድ፡ ንፓርላማ ሃገሩ ኣብ ዘስምዖ መደረ፡ ቀይሕ ባሕሪ "ባህርያዊ ዶብ ኢትዮጵያ`ዩ" ክብል ምዝራቡን፡ ሃገሩ ዋንነት ቀይሕ ባሕሪ ክህልዋ "ናይ ምህላውን ዘይምህላውን ጉዳይ`ዩ" ክብል ምግላጹ ይዝከር። እቲ ቀዳማይ ሚኒስተር ኣብቲ ብዛዕባ ናይ ኢትዮጵያ ዋንነት ቀይሕ ባሕርን ተጠቃምነት ኣፍደገ ባሕርን ኣመልኪቱ ዘቕረቦ ምጉት፡ ኣብ ታሪኽ፡ ጂኦግራፊ፡ ዲሞግራፊ፡ ኤትኒካዊ ዝምድናታት፡ ሕግን ቁጠባዊ ረጃሒታትን ዝተመርኰሰ'ዩ ነይሩ። ካብዚ ሓሊፉ እቲ ቀዳማይ ሚኒስተር፡ ዋላ`ኳ ንሱ ኣብ ስልጣን ከሎ ወይ እዚ ሕጂ ዘሎ ወለዶ ከተግብሮ እንተዘይከኣለ፡ ዝመጽኡ ወለዶታት ንዋንነት ቀይሕ ባሕሪ፡ ክውን ክገብርዎ ምዃኖም ብምንባይ፡ ከም ብሰዓት እትቈጻጸሮ ነታጒ፡ ንዝመጽኡ ወለዶታት ዕዳ ገዲፉሎም ክሓልፍ ድሕር ከምዘይብል`ውን ኣተንቢሁ። ከምዚ ዝበለ መግለጺ፡ ኣንጻር ኣህጉራዊ ሕጊ ዝኸይድ ጥራይ ዘይኮነ፡ ንናጽነት፡ ልኡላውነትን ግዝኣታዊ ሓድነትን ኤርትራን ካልኦት ገመግም ባሕሪ ዘለወን ናይ ከባቢና ሃገራት ዝግህስን፡ ብሓፈሻኡ ነቲ ዞባ ዝህውኽን እዩ። ዘይምትእምማን ዝፈጥርን፡ ንሰላምን ጸጥታን ርግኣትን ቀርኒ ኣፍሪቃ ኣብ ሓደጋ ዘእቱ`ውን እዩ።

ሓይሊ ዕማም ቀይሕ ባሕሪ (The Red Sea Task Force)፡ንከምዚ ዝኣመሰለ ዝንቡዕን ግጉይን መግለጺታት፡ ከምኡ`ውም ሓደገኛ ኣዋጃት ምላሽ ንምሃብ ዝተመስረተ ኮይኑ፡ ቀንዲ ዕላማኡ፡ ጽዑይ መጽናዕትታት ብምክያድ፡ ንናይ ኢትዮጵያ ሕቶ ዋንነት ቀይሕ ባሕርን ተጠቃምነትን ዝምልከቱ ምጉታት ብዕምቈት ድሕሪ ምፍታሽ፡ ንዝርከብ ውጽኢት ብሕትመትን ካልኦት መንገድታትን ምዝርጋሕን እዩ። እቲ ሓይሊ ዕማም ብትሽዓተ ናጻን ምስ ዝኾነ ፖለቲካዊ ኣካል ምትእስሳር ዘይብሎምን ኤርትራውያን ምሁራት ዝቘመ እዩ። ኣባልነቶም፡ ኣብ ዓውዲ ትምህርትን፡ ፍልጠትን ተመክሮን፡ ብቕዓትን ከምኡ`ውን ተገዳስነት ኣብቲ ቀሪቡ ዘሎ ኣርእስትን ዝተመርኰሰ ጥራይ እዩ። ብመሰረት`ቲ ብቀደማይ ሚኒስተር ኢርትዮጵያን ካልኦት ኢትዮጵያውያን ልሂቃንን ንዋንነት ቀይሕ ባሕርን ተጠቃምነት ኣፍ ደገ ባሕርን ዝቐረበ ምጉት፡ ሓይሊ ዕማምና ነዞም ዝስዕቡ ኣርባዕተ ነጥብታት መርሚሩ፡ (1) ታሪኽ፡ (2) ጂኦግራፊ፡ ዲሞግራፊን ኤትኒካዊ ዝምድናታትን፡ (3) ሕጊ ባሕሪ፡ (4) ቁጠባ።

1. ታሪኽ

ፈለማ፡ ነቲ ኢትዮጵያውያን ንዋንነት ቀይሕ ባሕሪ ኣመልኪቶም ዘቕርቡዎ ዘለዉ "ታሪኻዊ መሰረት" ዝብል መጐተ መርሚርና። ኣብ ዞባ ቀርኒ ኣፍሪቃ ዝርከቡ ህዝብታት ካብ ምምስራት ዘመነ ንግስነት ኣኽሱምን ቅድሚኡን ኣትሒዙ ሓባራዊ ታሪኽ ከምዝነበሮም ጥንታውያን ቅርስታት ከምዝሕብሩ ተመልኪትና። ብፍላይ ግን ምስ ምምጻእ መግዛእቲ ኤሮጳውያን ኣብ መበል 19 ክፍለ ዘመን ኣትሒዙ ዝተኸስተ ዘመናዊ ታሪኽ፡ ነዚ ሕጂ ዘሎ ዶባትን መንግስታዊ ስርርዕን ዝቐረጸ ምዃኑ ኣስሚርናሉ። ኤርትራ ካብቲ ምስ እተፈላለዩ ሱልጣናትን መራሕቲ ናይቲ ኣብ ገማግም ቀይሕ ባሕሪ ዝርከብ ህዝቢ ህዝቢ ዓፋርን ዝተገብሩ እተፈላለዩ ውዕላት ብምብጋስ፡ ኣብ 1890 ከም ግዝኣት ኢጣልያ ዝቘመት ሃገር ምዃና ኣመልኪትና። እዚ ሕጂ ኣህጉራዊ ኣፍልጦ ዘለዎ ዶባት ኤርትራን ኢትዮጵያን፡ ኣብ መንጎ ኢጣልያን ኢትዮጵያን ብዝተገብሩ ተኸታተልቲ ስምምዓት ከም ዝተጣየሰ ሓቢርና። ስዕረት ኢጣልያ ስዒቡ፡ ወተሃደራዊ ምምሕዳር ብሪጣንያ ኣብ 1941 ምስተተኽለ፡ ምሁራት ኤርትራውያን ፖለቲካዊ ውድባት ኣቘሞም፡ ገሊኦም ንናጽነት ኤርትራ ክጠልቡ ከለዉ፡ ገሊኦም ንውህደት ምስ ኢትዮጵያ ተጣበቑ። ኣብ 1950 ብውድብ ሕቡራት ሃገራት ዝቖመ ፈደረሽን ኤርትራ ምስ ኢትዮጵያ፡ ብዘይሕጋዊ መስርሕ ፈሪሱ፡ ናብ ጉበጣ ኤርትራ ብኢትዮጵያ ከኣ ኣምሪሑ። ብድሕሪ'ዚ፡ ኤርትራውያን ኣብ 1961 ዕጥቃዊ ቃልሲ ጀሚሮም፡ ኣብ 1991 ከኣ ናጽነቶም ኣረጋጊጾም። ኣብ 1993 ውድብ ሕቡራት ሃገራት ዝተዓዘቦ ርትዓዊ ረፈረንደም ተኻይዱ፡ ህዝቢ ኤርትራ ከኣ ብዓብላሊ ድምጺ ንናጽነት መሪጹ። ኤርትራ ከኣ ብ28 ግንቦት 1993 ከም ናጻን ልኡላዊት ሃገርን፡ ኣባል ሕቡራት ሃገራት ኮይና።

2. ጆግራፊ፡ ደሞግራፊን ኤትኒካዊ ዝምድናታትን

ካልኣይ፡ ነቶም ክልተ ግን ከኣ ነንሓድሕዶም ዝተኣሳሰሩ ሕቶ ጂኦግራፊን ዲሞግራፊን መርሚርና። ከምኡ`ውን ነቲ ኢትዮጵያውያን፡ ንዋንነት ቀይሕ ባሕሪ ወይ ተጠቃምነት ኣፍ-ደገ ባሕሪ ኣመልኪቶም ከም ቀንዲ መከራኸሪ ነጥቢ ገይሮም ዘቕርቡዎም፡ ኤትኒካዊ ዝምድናታት ማእከል ዝገበረ ስነ-መጐት ገምጊምና። መጽናዕትና፡ ኣብ ውሽጢ ሃገራትን ኣብ መንጎ ሃገራትን ቀርኒ ኣፍሪቃ ብሓፈሻ፡ ኣብ ኢትዮጵያ ድማ ብፍላይ፡ ፖለቲካውን ማሕበረ-ቁጠባውን ተነጽሎታት ከምዘሎ ኣነጺሩ። ብተወሳኺ፡ ነቲ ብቅርጺ መሬትን ክሊማዊ ኩነታትን ዝድረኽ ባህርያዊ ተነጽሎ ዘጋድዱ፡ ሰለስተ ነንሓድሕዶም ዝተኣሳሰሩ ታሪኻዊ ምዕባለታት ከምዘለዉ ኣመልኪቱ፡ (1) ብሰንኪ ምስፍሕፋሕ እስልምና ናብ ምብራቓዊ ቆላታትን ገማግም ባሕርን ናይቲ ዞባ ዝተበገሰ ማሕበራዊ ርሕቀት፡ ንማእከላይ ግዝኣት ሓበሻ ንደቡብን ንምዕራብን ከምዝግዕዝን ኣብኡ ከምዝድረትን ምግባሩ፡ (2) ኣብ መበል 19 ክ.ዘ. ዝተኸስተ ምቍጽጻር ገማግም ባሕሪ ብኤውሮጳውያን፡ ሓደስቲ ናይ ፖለቲካ ሓይልታት ከምዝፍጠረን፡ ኣብ መንጎ ሃገራት ዶባት ከምዝጣየሱ ምግባሩን፡ (3) ድሕሪ መግዛእቲ ዝሰዓበ ግጉይ መስርሕ ሃገራዊ ህንጸትን፡ እንተላይ ኣብ ቀረባ እዋን ምስ ግሎባላይዘሽን (ዓለምለኻውነት) ተተሓሒዙ ዝተኣታተወ ናይ ቍጠባ ፖሊሲን፡ እቲ ተነጽሎ ዝያዳ ከምዝሕይል ምግባሩን። ኣብቲ ንብሄረ ዓፋር ኣመልኪቱ ኤትኒካዊ መሰረት ዝገበረ ምጕት፡ ትንታነና፡ ኤርትራዊ ህዝቢ ዓፈር (ደንከል) ኣብ ጸረ-መግዛእታውን፡ ካብ 1940ታት ኣትሒዙ ክሳብ ናጽነት ዝተኻየደ ሓርነታዊ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራን ወሳኒ ተራ ከም ዝነበሮ የመልክት። ዝተፈላለዩ ብሄራት ፖለቲካዊ ዶባት ሰጊሮም ብብዝሒ ኣብ ዝርከቡሉ ዞባ፡ ንብሄረ ዓፈር ጥራይ ፈሊኻ፡ ዝበዝሑ ዓፈር ኣብ ኢትዮጵያ ስለዘለዉ፡ ኣብ ኤርትራ ዝርከቡ ዓፋር ዝነብሩሉ ከባቢታት ኣብ ኢትዮጵያ ክኣቱ ኣለዎ ምባል፡ ዘዝጥዕመካ ከም ምምራጽ (selective convenience) ጥራይ`ዩ ዝሕሰብ። ምስ ግዝኣታዊ ሓድነትን ልኡላውነትን ኤርትራን ጅቡትን ዝጻረርን፡ ምስ ውዕላትን ፖሊሲን ሕብረት ኣፍሪቃን ኣህጉራዊ ስርዓታትን ዝጋጮ እውን እዩ።

3. ኣህጉራዊ ሕጊ ባሕሪ

ኣብ ሕጋዊ መዳይ (ሕጊ ባሕሪ ብዝምልከት)፡ኢትዮጵያ መሰል ተጠቃምነት ኣፍደገ ባሕሪ ከም ዘለዋ፡ ካብኡ ሓሊፉ ግን ዋንነት ክህልዋ ከምዘይክእል መጽናዕትና የነጽር። ዝኾነ ይኹን ምጉት ብዛዕባ ዋንነት ገማግም ቀይሕ ባሕሪ ኤርትራን ወደባታን፡ ወይ ድማ ብሓይልን ብምፍርራሕን ባሕሪ ንምውናን ዝግበር ሃቐነ፡ ከም ድፍረት ኣብ ልዕሊ ልኡላውነትን ግዝኣታዊ ሓድነትን ኤርትራ እዩ ዝሕሰብ። ብቐንዱ ድማ፡ ምስ ክልተ ፍሉጣት ኣህጉራዊ ሕግታት ዝጻረር እዩ፡ (1) “ልኡላውነትን ካብ መግዛእቲ ዝተወርሱ ዶባት ዘይምጥሓስ...” ዝእውጅ “ኣብ ዘዘሎኻዮ ርጋእ” ((uti possidetis) ዝብል፡ ብውዕል ካይሮ ዝፍለጥ ናይ 1964 ናይ ኣፍሪቃዊ ሕብረት ሕጊ፡ ከምኡ’ውን (2) ኣንጻር ግዝኣታዊ ሓድነት ወይ ፖለቲካዊ ናጽነት ሃገራት ዝግበር ምፍርራሕ ወይ ሓይሊ ምጥቃም ዝኽልክል ዓንቀጽ 4 ናይ ሕቡራት ሃገራት ቻርተር። ኣህጉራዊ ሕጊ፡ ብፍላይ ድማ ዓንቀጽ 125 ናይ ሕቡራት ሃገራት ሕጊ ባሕሪ፡ ንኣፍደገ ባሕሪ ዘይትውንን ኢትዮጵያ፡ ብኤርትራን ካልኦት ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃ ዝርከባ ገማግም ባሕሪ ዘለወን መተሓላለፊ ሃገራትን ኣቢላ፡ ባሕሪ ናይ ምጥቃም መሰል ይህብ። እቲ ዝበሃል ዘሎ መሰል ግን ፍጹም ኣይኮነን። ብመሰረቱ ኣብ ስምምዕ ክልቲኦን ሃገራት፡ ማለት ኣብ መንጎ እታ ኣፍደገ ባሕሪ ዘለዋን ዘይብላን ሃገራት ዝግበር ስምምዕ ዝተመርኮሰ’ዩ። ናይ ኢትዮጵያ ባሕሪ ናይ ምጥቃም መሰል እምበኣር፡ ኣብ ሰናይ ድልየትን ክልተኣዊ ስምምዕ ኢትዮጵያን ኤርትራን መሰረት ዝገበረ፡ ልኡላውነትን ግዝኣታዊ ሓድነት ኤርትራን ብዘይግህስ መንገዲ ክትግበር ይግባእ።

4. ቍጠባን ጸጥታን

ንቍጠባውን ጸጥታውን ረቛሒታት ብዝምልከት፡ ኢትዮጵያ፡ ብሰንኪ ስእነት ባዕላ እትውንኖ ኣፍደገ ባሕሪ፡ ንህላወኣ ዘስግእ ኩነታት ከጋጥማ ከምዝኽእል ዘርኢ ኣብ ምርምራዊ መጽናዕትና መርትዖ፡ ኣይረኸብናን። ብኣንጻሩ፡ ካብ 1998 ክሳብ 2018 ኣብ ዝነበሩ ዓመታት፡ ኢትዮጵያ ወደባት ኤርትራ ከይተጠቐመት ብክልተ ኣሃዝ ዝዕቀን (double-digit) ቁጠባዊ ዕብየት ኣመዝጊባ። ብመንጽር ርሕቀት እንተርኢና፡ ካብ ኢትዮጵያ ናብ ወደባት ጐረባብቲ ሃገራት (ብዙሓት ወደባት ኣለዉ) ዘሎ ርሕቀት ብተዛማዲ ሓጺር ስለዝኾነ፡ ኢትዮጵያ ብዙሕ ረብሓ ኣለዋ። ንኣብነት፡ ካብ ኣዲስ ኣበባ ናብ ወደብ ጅቡቲን ካብ ኣዲስ ኣበባ ናብ ናይ ኤርትራ ወደብ ዓሰብን ዘሎ ርሕቀት እንተኣወዳዲርና፡ ናብ ወደብ ጅቡቲ ዘሎ ርሕቀት ብቑሩብ ይሓጽር። ምስ ኣፍደገ ባሕሪ ዘይብለን ካልኦት ብዙሓት ሃገራት ብምውድዳር፡ ኢትዮጵያ ናብ ወደባት ጐረባብቲ ሃገራት ዝቐረበት እያ። በዚ መሰረት፡ ናይ መጎዓዝያን መተሓላለፍን ወጻኢታታ ብተዛማዲ ትሑት ይኸውን። ብተወሳኺ፡ ኣብ ኣህጉራዊ ሕጊ ባሕሪ ሰፊሩ ከምዘሎ፡ ኣፍደገ ባሕሪ ዝውንና ጐረባብቲ ሃገራት፡ ንኢትዮጵያ ኣፍደገ ባሕሪ ናይ ምጥቃም መሰላ ኣይነፈጋኣን። ከምኡ`ውን፡ መዓስከር ሓይሊ ባሕሪ ዘይምህላው/ዘይምውናን፡ ኣብ ንግዲዳዊ ባሕሪ ኢትዮጵያ ዝኾነ ይኹን ጸጥታዊ ስግኣት ከምዘየስዓበ መጽናዕታዊ ጽሑፍና ይሕብር። ንኢትዮጵያ ኣብዚ እዋን'ዚ ዘጋጥማ ዘሎ ናይ ጸጥታ ስግኣታት፡ ካብ ናይ ደገ ሓይልታት ንላዕሊ፡ ካብ ውሽጣዊ ኵነታታ ዝምንጩ'ዩ። ካብቲ ቀጥታዊ ምቁጽጻር ኣፍደገ ባሕሪ ዘይምህላው ዘስዕቦ ስትራተጂካዊ ድኽመታት፡ እዞም ውሽጣዊ ብድሆታት ብዝያዳ ይሕይሉ። ካብዞም ውሽጣዊ መሰናኽላት፡ ብዓቢኡ ኣብ ኢትዮጵያ ዝካየድ ዘሎ ዝተሓላለኸ መስርሕ ህንጸት ሃገር ይጥቐስ። እዚ ዘስዓቦ ብቀጻሊ ዝረአ ውሽጣዊ ግርጭታት፡ ንናይታ ሃገር ሓድነትን ርግኣትን ኣብ ሓደጋ ዘእቱ እዩ። ከምዚኦም ዝኣመሰሉ መሰረታዊ ጸገማት ከይተፈትሑ እምበኣር፡ ኢትዮጵያ ናይ ነዊሕ ዝጠመተ ልምዓታዊ መደባታን ባህጋን ከተዐውት ከጸግማ እዩ።

ብሓፈሻኡ፡ ቀዳማይ ሚኒስተር ኢትዮጵያ ይኹን ካልኦት ልሂቃን ኢትዮጵያ፡ ንዋንነት ቀይሕ ባሕሪ ብዝምልከት ዘቕረብዎ ምኽንያት ይኹን መርትዖ፡ ካብ ሓቂ ዝረሓቐ ምዃኑን መሰረት ከምዘይብሉን ምርምራዊ መጽናዕትና የመላኽት።

ኣብ መወዳእታ፡ ምርምራዊ መጽናዕትና በዞም ዝስዕቡ ውሑዳት ለበዋታት ንዛዝም፡ (1) ኢትዮጵያውያን ኣብ ናጽነትን ልኡላውነትን ኤርትራ ዘየወላውል ኣኽብሮት ክህልዎም ይግባእ፡ (2) ኤርትራን ካልኦት ኣፍደገ ባሕሪ ዝውንና ጐረባብቲ ሃገራትን፡ ብመሰረት ኣህጉራዊ ሕጊ ባሕሪ፡ ንኢትዮጵያ ኣፍደገ ባሕርን ትራንዚትን (ምትሕልላፍ) ናይ ምጥቃም ሕጋዊ መሰላ ኣፍልጦ ክህባን ክድግፋን፡ (3) ኤርትራን ኢትዮጵያን፡ ኣብ ሰናይ ድሌት ዝተሞርኰሰ ሃናጺ ጽሞዶን፡ ንኽልቲኡ ህዝብታት ዝጠቅምን ናይ ሓባር ዓወት ዘረጋግጽን ክልተኣዊ ስምምዓትን ዝምድናታትን ክምስርታ፡ (4) ኢትዮጵያ ቀይሕ ባሕሪ ንምውናን ዝዓለመ ወተሃደራዊ ስግኣት ካብ ምፍጣርን፡ ብሄረ ዓፋር ማእከል ዝገበረ ናይ ብሄር ካርድ ካም ምጽዋትን ምትኽታኹን ክትቁጠብን (5) ኣብቲ ዞባ ዝርከባ ሃገራት ድማ፤ ንዘላቒ ናይ ሓባር ዓወታት ዘጓናጽፉ፥ ኣብ ከም ዞባዊ ቍጠባዊ ውህደትን፡ ምቛም ሓባራዊ ጸጥታን ዝኣመሰሉ፡ ተኽእሎታት ክድህስሳን ሓባራዊ ስምምዓት ክበጽሓን ይግባእ። እዞም ለበዋታት ኣብቲ "ጽማቖን መደምደምታን" ዝሓዘ መጠቓለሊ ክፋል ናይቲ መጽናዕቲ ብዝያዳ ተነጺሮም ኣለዉ። ለበዋታትና እምበኣር፡ ኣብ መንጎ ሃገራት ብሓፈሻ፡ ኣብ መንጎ ኤርትራን ኢትዮጵያን ድማ ብፍላይ፡ ሰላማዊ ክልተኣውን ብዙሕነታውን ስምምዓትን ምትሕብባርን ዘጕልሑ እዮም። እዞም ለበዋታት ኣብ ግብሪ እንተውዒሎም፡ ኣብ ቀርኒ ኣፍሪቃ ሰላምን ምርግጋእን ምዕባለን ኣብ ምስፋን ከምዝሕግዙ ብልቢ ንኣምን።

የጥናት ወረቀት ረቂቅ

የኢትዮጵያ ጠቅላይ ሚኒስቴር ዶ/ር አብይ አህመድ፣ በጥቅምት 13 ቀን 2023 ለኢትዮጵያ ፓርላማ ንግግር ባደርጉበት ወቅት፣ ስለ ቀይባሕር ጉዳይ አንስተዋል። ቀይ ባህርን የኢትዮጵያ የተፈጥሮ ድንበር መሆኑን እና "የኢትዮጵያ የህልውና ጥያቄም ነው" በማለት ገልጸውታል። አክለውም የኢትዮጵያ የቀይ ባህርን ባለቤትነት በታሪክ፣ ብጂኦግራፊ፣ በስነ ህዝብ፣ በጎሳ፣ በህግና እና በኤኮኖሚያዊ ትስስሮች ላይ የተመሰረተ ስለሆነ፣ ይህ የባለቤትነት ጥያቄ እውን መደረግ አለበት በማለት አብራርቷል። ቀጥለውም ይህ ወሳኝ ጥያቄ በዚህ በአሁኑ ትውልድና የመንግስት አስተዳደር ካልተመለሰ፣ ልክ እንደተቀበረ ቦምብ ቆይቶ በሚቀጥለው ትውልድ እንደሚመለስና ኢትዮጵያም የራሷ የሆነ የባህር በር እንደሚኖራት አልጠራጠርም በማለት ፍላጎታቸውም ገልጸዋል። እንዲህ አይነቱ መግለጫ ግን ከጥቅሙ ጉዳቱ ይበዛል። በቀጥታ የዓለም አቀፍ ሕግጋትን ጭምር የሚጻረር ነው። በተጨማሪም ኤርትራና የሌሎች የአከባቢው የባህር ዳርቻ ያላቸው ሃገራት ልዑላውነትና የግዛት አንድነት በቀጥታ እንደ መጣስ ማለትም ነው። የአፍሪቃ ቀንድን ዘላቂ ሰላምና የመልካም ጉርብትና የማጎልበት ሂደት እንድሚያደናቅፍ ታሳቢ ማድረግም ያስፈልጋል።

ስለዚህ፣ ይህ የቀይ ባህር ግብረ ሃይል የተሰኘው የነጻ የምሁራን ስብስብ የተቋቋመበት ዋና ዓላማ፣ በኢትዮጵያን የቀይ ባህር ባለቤትነትና ተደራሽነት እየተነሱ ባሉት ጥያቄዎችና የሚሰጡን ተባባሪ መግለጫዎች ምክንያታውነት ትክክል እንዳልሆኑ ለማሳወቅ፣ ጥልቅ ጥናቶችና ትንታኔዎችን በማካሄድና ውጤቱም በህትመት እና በሌሎች ተደማጭነት ባላቸው መድረኮች ለህዝብ እንዲስተጋባና እንዲሰራጭ ለማድረግ ነው። ግብረ ኃይሉ ከየትኛውም የፖለቲካ አካል ጋር ምንም ግንኙነት በሌላቸውና ዘጠኝ ነጻ ምሁራንን ያቀፈ ነው። የግብረ ሃይሉ አባሎችም በርእሰ-ጉዳዩ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ጠለቅ ያለ እውቀት፣ ልምድና እና ፍላጎት ያላቸው ናቸው። በአጠቃላይ፣ ግብረ ሃይሉ የኢትዮጵያ የቀይ ባህር ባለቤትነት የይገባኛል ጥያቄና እንደምታው እንደ ዋና ጉዳይ ተንተርሶ ጥናቱን በአራት አርእስቶች (ተያያዥ መስኮች) ከፋፍሎ አካሂደዋል። እነሱም፣ (1) ታሪክ፣ (2) ጂኦግራፊ፣ ስነ ሕዝብና ብሔር፣ (3) የባህር ሕግ እና (4) የኢኮኖሚ እንደምታዎች ናቸው።

የመጀመርያው የጥናታችን ክፍል ያተኮረው፣ በኢትዮጵያ የቀይ ባህር ባለቤትነት የይገባኛል ጥያቄ ታሪካዊ መሰረት ዋቢ በመደረገ መልኩ፣በክልሉ ውስጥ ያሉት ማህበረሰቦችን የአመሰራረት ሁኔታ በማጥናት ነው። ይህም እስከ የአውሮጳውያን ቅኝ ገዢዎች ወደ አከባቢው በመምጣት እንዴት የአሁኑን የቀጠናው ሃገራት ድንበሮች እንደተቀረጹና፣ ታሪካዊው ሂደታቸውም እንዴት እንደሆነ እንደመንደርደርያ ለመተንተንና ለማቅረብ ነው። ስለዚህ ጥናቱም ከአክሱማዊው ዘመነ መንግሥት ጀምሮ ያሉት ታሪካዊ ሂደቶችን አካቷል። ጥናታችን በይበልጥ ያተኮረው ተዛማጅነት ባላቸው ታሪካዊ ሂደቶች ላይ ፍተሻ ለማካሄድ ነው። በጥናታችን መሰረት፣ ኤርትራ በ1890 የጣሊያን ቅኝ ግዛት ሆና የተመሰረተችው ከአካባቢው የአፋር ባላባቶች ከቅኝ ገዢዎች ጋር የመሬት ግዢ ውል ካደረጉ ጀምሮ፣ በተከታታይም በቅኝ ገዥዋ ኢጣሊያና በኢትዮጵያ መካከል በተደረጉ ኦፊሴላዊ ስምምነቶች ምክንያት ነው። በዚህም ምክንያት፣ በአሁኑ ጊዜ በኤርትራ እና በኢትዮጵያ መካከል ኦፊሴላዊ እውቅና ያለውና ግልጽ የሆነ የሁለቱ ሃገሮች የሚያካልል ድንበር ከዛን ጊዜ ጀምሮ ይፋ ሆነዋል። በ1941 ጣሊያን ተሸንፎ አሸናፊዋ እንግሊዝም በኤርትራ ወታደራዊ አስተዳደርን ካቋቋመች በኋላ የኤርትራ ምሁራን የተለያዩ የፖለቲካ ድርጅቶችን (ፓርቲዎችን) አቋቁመዋል። እነዚህ የተቋቋሙት ፓርቲዎችን የተለያየ ዓላማ የነበራቸ ነበሩ። ለምሳሌ የኤርትራ ነፃነት አቀንቃኞች፣ ከኢትዮጵያ ጋር ውህደት ለመፍጠር የሚፈልጉ፣ ሌሎችም ነበሩ።

በተባበሩት መንግስታት ድርጅት አስተባባሪነትና ወሳኝነት፣ ኤርትራና የኢትዮጵያ በፌደርሽን እንዲዋሃዱ ከተደረገ ከአስር ዓመታት በኋላ፣ፌደረሽኑን ፈርሶ በመጨረሻ ኤርትራን በህገ ወጥ መንገድ እንደ አንድ ጠቅላይ ግዛት ሆና ብውህደት ከኢትዮጵያ ጋር እንድትጠቃለል ተደርገዋል። በመቀጠልም ኤርትራዊያን ከ1961 ጀምሮ ለ30 ዓመታት

መራራ የትጥቅ ትግል በማካሄድ፣ የአገራቸውን ነጻነት 1991 እውን አድርጓል። በ1993 የተባበሩት መንግስታት ድርጅት (UN) የተደገፈና የተማከለ ህዝበ ውሳኔ በግንቦት 28 ቀን 1993 ተደርጎ፣ ከዛ ጊዜ ጀምሮ ኤርትራ ልዑላዊና ነጻ ህገር ሆና የተባበሩት መንግስታት ድርጅት ኣባል ነች።

ሁለተኛ የጥናታችን ክፍል ያተኮረው ፣ ኢትዮጵያ የባህር በር ባለቤትነት ጥያቄዋን ተጨባጭ ለማድረግ የምትጠቀምባቸውን የሁለቱን የተሳሰሩ የጂኦግራፊ እና የስነ-ህዝብ ጉዳዮችን ለመፈተሽ ነው። ይህ ክፍለ ጥናታችን፣ በአፍሪካ ቀንድ በእጠቃላይ እና በተለይም በኢትዮጵያ ውስጥ ያሉት ማህበረ-ፖለቲካዊና ኤኮኖሚያዊ ግኑኝቶች እንዴት የብሔሮች የመገለል ሁኔታዎች እንደፈጠሩ ያሳያል። ለዚህም ሶስት እርስ በራሳቸ የተያያዙ ታሪካዊ ክስተቶች መኖራቸውን ያስገነዝባል። እነዚህም የሚከተሉት ናቸው። (1) እስልምና በቆላማ አካባቢዎችና በባሕር ዳርቻዎች አካባቢ በመስፋፋቱ ባስከተለው የማኅበራዊና ጂኦግራፊካዊ ኣሰፋፈር ምክንያት፣ መካከለኛውን የአቢሲኒያ ግዛት ወደ ደቡብና ወደ ምዕራብ አቅጣጫ ብቻ ተወስኖ እንዲቀር፣ (2) በ19ኛው ክፍለ ዘመን፣ የባሕር ዳርቻዎችን በአውሮፓውያን በመያዙን ምክንያት የተለያዩ የፖለቲካ ምህዳሮችና የድንበሮች በአዋሳኝ ግዛቶች መፈጠራቸውን፣ (3) በድሕረ ቅኝ አገዛዝ ጊዜ በስራ ላይ የዋሉ በተሳሳቱ ፖሊሲዎች ምክንያት የአሁኑ የዓለማዊነት ችግር ፈጣሪ ሁኔታዎች መከሰት ናቸው።

የአፋር ብሔረሰቦች የአሰፋፈር ምክንያት በማድረግን የባህር ግዛት ባለቤትነት ይገባኛል ጥያቄ ላይ፣ እንደ መከራከርያ ነጥብ በኢትዮጵያ በሚነሳው፣ የአፋርን ህዝብ የአሰፋፈር ስብጥር በተመለከተ ነው። የኢትዮጵያ መከራከርያ፣ የሚበዛው የአፋር ህዝብ በኢትዮጵያ ስለሚኖር በኤርትራ ያሉ አፋሮች የሚኖሩባቸው ግዛቶች ከኢትዮጵያ ጋር መቀላቀል አለባቸው የሚል ነው። ግን ይህ የቀጠናው የሕዝብ ኣሰፋፈር ሁኔታ በደምብ አለመረዳት፣ ወይም ለማሳመን ይጠቅመኛል በሚለውን ፈሊጥ የተከተለ አባባል ነው። እንደአፋር የመሳሰሉ የአንድ ወጥ ብሔረሰቦች በተለያዩ ኣጎራባች ሃገራት ግዛት ትሰባጥረው እንደሚኖሩ በሰፊው የታወቀ ነው። የባሕር በር ግዛት ለማግኘት ሲባል የአፋርን ህዝብ ለፍጆታ መጠቀም አለማስፈለጉ ብቻ ሳይሆን፣ ከዛም አልፎ የኤርትራና የጂቡቲ ልዑላውነትና ኣንድነት የሚሸረሽር ነው።ከዛም ቀጥሎ፣ የአፍሪካ ኣንድነት ድርጅትና የአለም ኣቀፍ ደንቦች ና ፖሊሲዎች በሰፊው የሚጻረርም ነው።

ሶስተኛው የጥናታችን ክፍል ስለ የባህር ሕግና ኣተገባበሩ ይመለከታል። የጥናታችን ውጤት እንደሚያመለክተው፣ ኢትዮጵያ፣ የባሕር በር የመጠቀም መብት እንጂ የሌሎችን ሃገሮች ልዑላዊነት ጥሳ የባህር ግዛት ቆርሶ የመውሰድ መብት እንደሌላት የታወቀ ነው። ምክንያቱም፣ማንኛውንም የኤርትራን የቀይ ባሕር ግዛትና በግዛቱ ያሉትን ወደቦች በሃይል ቆርሶ የመውሰድ ፍላጎት መኖር ማለት፣ በቀጥታ የኤርትራን ልዑላውነትና የግዛት ኣንድነት መድፈር ማለት ነው። ይህም በቀጥታ ከሚመለከተው ዓለም ዓቀፋዊ የሃገራትን የልዑላውነትን ማስከበርያ ዓለም አቀፍ ሕጎች መጣስ ማለት ነው። የዓለም ኣቀፍ የልዑላውነት ማስከበርያ ሕጎቹም የሚከተሉት ናቸው፡ (1) በ 1964 በታወጀው የአፍሪካ uti possidetis መሰረት“በቅኝ ግዛት ከተወረሱ ልዑላዊ የግዛት ድንበሮች መከበር በሁሉም ሃገራት መከበር እንዳለባቸው” (2) በተባበሩት መንግስታት ቻርተር የተደነገገውን የሃገሮች ልዑላውነትና የግዛት ኣንድነትን በሃይል እንዳይደፈር የሚለውን ዓንቀጽ 4። በተጨማሪም በዓንቀጽ 125 የተደነገገው የተባበሩ መንግስታት የባሕር በር ተጠቃምነት ሕግ መሰረት የባህር በር የሌላቸው እንደ ኢትዮጵያ የመሳሰሉት ሃገሮች የባህር በር የመጠቀም መብት እንዳላቸው ይደነግጋሉ። ሕጎቹ በሙሉ በተግባር የሚጸኑትም በትብብር በሚደረገው የጋራ እርምጃ ነው። ይህም ከሆነ፣ የበለጠና ለህሉም ጥሩ ኣስተዋጽኦ እንድሚያደርግ እሙን ነው። በተለይ የኢትዮጵያ ባሕር በር ተጠቃሚነት መብት ከኤርትራ ጋር በሚመለከት፣ የጋራ ጥቅምና የሃገር ልዑላውነትና የሃገር ኣንድነት በማይደፍር ሁኔታ ቢደረግ፣ ህዝባዊ ጥቅሙ የጋራ ነው።

ኣራተኛው የጥናታችን ክፍል፣ የአንድ ሃገር የባህር በር ኣለመኖርና የኤኮኖሚና የደህንነት እንደምታዎቹ በሚለው ያተኮረ ነው። በጥናታችን ውጤት መሰረት፣ ኢትዮጵያ የባህር በር ባለቤት ባለመሆንዋ የህልውና ጥያቄ

እንደማያመጣባት ገምግመናል። እንዲያውም ኢትዮጵያ በአከባቢው ካሉ ወደቦች የራቀችም አይደለችም። ከኤርትራ ወደቦች ጀምሮ ብዙ የምትጠቀምባቸው አማራጭ ወደቦችም በአከባቢው አሏት። የተሻለውን አማራጭ መጠቀም ትችላለች። በመልካም ትብብርና በእብሮ የመስራት ፍላጎት በሁሉም ወገኖች እስካለ ድረስ፣በሰፊው የሚቻል ነው። በተለይ ይህ የወደብ ባለቤት ለመሆን የአንድ ኣገር የበይነ (ብቸኛ) ፍላጎት ማሳየት ማለት ግን፣ እጅግ አስቸጋሪና የሚያዋጣም ኣይደለም በብዙ ኣሳማኝ ምክንያቶች። እንድያውም ብዙ ኣጥብቀው የማይፈለጉ መዘዞችና ጉዳቶች ይዞ መምጣቱን ኣይቀርም። በተለይ የአንድ ልዑላዊ ሃገር በሚፈታተን ሁኔታና፣ መሰረታዊው የአንድ ሃገር ክብር በፍጹም የማይጣጣም ከሆነ፣ ጉዳቱ ባለ ዘርፈ ብዙ ነው የሚሆነው። በተለይ በዋነኛነት ከመሠረታዊ የቅኝ ግዛት ስምምነቶች ወይም ከሌሎች ዓለም አቀፍ የባህር በር ትብብር ሕጎች ጋር የሚቃረን ስለሚሆን፣ በሚመለከታቸው አካላት ሊታሰብበት ይገባል።

ስለዚህ፣ ብክቡር ጠቅላይ ሚኒስቴር ኣብይ በተደጋጋሚ የሚነሳው “የህልውና ጥያቄ” መከራከርያ ጉዳይ፣ በምስራቅ አፍሪካ ቀጣና ላይ ያልተፈለገ መከፋፈልና ማለቂያ የሌለው ግጭት እንዲፈጠር በር መክፈት ሊሆን ስለሚችል ኣርምት ቢደረግበት ለሁሉም ይበጃል ብለን እንመክራለን። ስለዚህ “የህልውና ጥያቄ ነው” ተብሎ የሃገር ልዕላውነት በሚደፍር መልኩ ከመከራከሩ ይልቅ፣ ንግግሩ በጋራ ልማትና ጥቅም፣ እንዲሁም የማህበራዊ እና ኢኮኖሚያዊ ውህደትና ትብብር በሚለው ቢለወጥ መልካም ነው። የትብብር፣ የኣብሮ መስራትና መደጋገፍ ኣስፈላጊነት በሰፊው በሚፈለግበት በዚህ በ21 ኛው ክፍለ ዘመን ዓለም፣ ለጋራ ልማት ቅድሚያ መስጠቱ የግድ ይላል። በተለይም እንደ ኤርትራና ኢትዮጵያ ባሉት በብዙ ሰንሰለቶች የተሳሰሩ ህዝቦች መካከል፣ በሁሉም መስክ ተረዳድቶና ተጣምሮ የሚሰራ ስራ፣ ለሁሉም የሚበጅ ዕድገትና ጥቕም የሚያመጣ ስለሆነ፣ ቢገፋበት መልካም ነው። ስለዚህ ኢትዮጵያን ጨምሮ በኣፍሪካ ቀንድ ያሉት ሃገራት፣ ብባባህር በር ጉዳይ ብእጅጉ ከማቶከር ይልቅ፣ የውስጣቸው የሃገር ግንባታ፣ የመንግስት ኣስተዳደርና፣ የማህበረ-ኤኮኖሚ ኣስተዳደር ድክመቶቻቸውን ለመሸፈን የኣመክንዮ ፍጆታ ኣለማድረጉ ብእጅጉ ይመረጣል። በተለይም በሁሉም መስክ ተረዳድቶና ተጣምሮ የሚሰራ ስራ ለሁሉም የሚበጅ ዕድገትና ጥቕም የሚያመጣ ስለሆነ፣ ቢገፋበት መልካም ነው። ኣስፈላጊነቱም ከሁሉም የላቀ ነው።

በኣጠቃላይ ግምገማችን መስረት፣ የኢትዮጵያ የባህር በር ግዛት ኣለመኖር የህልውና ጥያቄ ኣለምሆኑን በኢትዮጵያ በኩል ግንዛቤ ቢደረግበት የተሻለ ነው ብለን እናምናለን። ስለ ሰላምና የጋራ ዕድገት ሲባልም፣ በኢትዮጵያ በኩል ያለው ግንዛቤ የተሳሳተ በመሆኑ፣ እርማት ቢደረግለትና ቢታሰብበት መልካም ነው ብለን ደምድመናል።

በመጨረሻም ለጋራ ጠቄሜታና ዘላቂ መፍትሔ ሲባል በጥናታችን ተመርኩሰን የሚከተሉትን ምክረ ሓሳቦችን እናቀርባለን። (1) ለጋራ ዘላቂ ትብብር፣ ዕድገትና ብልጽግና ሲባል፣ ኢትዮጵያውያን በኣጠቃላይ ከኤርትራ ንጻነትና ልዑላውነት ጋር በምሉ ልብ መታረቅና መቀበል እንዳለባቸው እናምናለን። (2) ኤርትራና ሌሎች ይሚመለከታቸው የባህር ግዛት (በር) ያላቸው የአከባቢው ሃገራት፣ ኢትዮጵያ የባህር በርን ለመጓጓዣና ለሌላም ኣገልግሎት የመጠቀም፣ በኣለም ኣቀፉ የማሪታይም ሕግ በሚፈቅደው መሰረት፣ ሕጋዊ መብት እንዳላት ተገንዝበው መተባበርና በተግባር ማዋል እንዳለባቸው ግንዛቤያችን ነው። (3) በተለይ ኤርትራና ኢትዮጵያ ለህዝቦቻቸው የጋራ ጥቅምና ዕድገት ሲሉ በሰናይ መንፈስና በህዝብ ሱታፌ ትብብርና ስምምነት ማድረግ ኣለባቸው ብለን እንመክራለን። (4) ኢትዮጵያ በወታደራዊ ሃይልና በተለይን የኣፋሮች መብት መጠበቅ በሚለው የተሳሳተ ኣስተሳሰብ በመጠቀም፣ የቀይ ባህር ይገባኛል ጥያቄ መመለስ መሞከርዋ ከጥቅሙ ጉዳቱ በእጅጉ ስለሚበልጥ፣ መቅረት እንዳለበት ለሚመለከታቸው ሁሉ በትህትና እናሳስባለን። ይህም መሆን ያለበት፣ ለሁለቱም ሕዝቦች ዘላቂ ሰላምና የጋራ ዕድገት ሲባል ነው። (5) በቀጠናው ያሉ ህዝቦችና ሃገራት ሁሉ፣ ለሰላምና ለሁሉም ኣቀፍ ኢኮኖሚያዊ ትብብርና ውህደት እውን ለማድረገ ሲባል ብሁሉም መስክ መስራት እንዳለባቸው እንመክራለን። ይህን ሲያደርጉ ብቻ ነው የጋራ የህዝቦች ዕድገትና ሰላም የሚመጣው። እነዚህ እላይ የተዘረዘሩትን ምክረ ሃሳቦች በተግባር ከዋሉና ከተሰራባቸው በዚህ በአፍሪቃ ቀንድ ቀጠና ባሉት ሃገራት፣ በተለይም በብዙ እሴቶችን በሚገናኙ ኤርትራና ኢትዮጵያ ህዝቦች የሚያመጡት የትብብርና የኣብሮ ማደግ ፍላጎት ጥሩ መንደርደርያ እንደሚሆን እናምናለን።

الملخص التنفيذي

في خطابه أمام البرلمان الإثيوبي في 13 أكتوبر 2023، أعلن رئيس وزراء إثيوبيا، آبي أحمد، أن البحر الأحمر هو "الحد الطبيعي لإثيوبيا"، واعتبر أن امتلاك البحر الأحمر يمثل "قضية وجودية". وقد استندت مزاعمه بامتلاك و/أو الوصول إلى البحر الأحمر إلى التاريخ، والجغرافيا، والديموغرافيا، والإثنية، والقانون، والعوامل الاقتصادية. كما أكد أن الجيل القادم يجب أن يجعل من امتلاك البحر الأحمر واقعاً، إن لم يتم ذلك في عهده أو من قبل الجيل الحالي، وهو ما يعادل زرع قنبلة موقوتة. هذه التصريحات تتعارض مع القانون الدولي، وتقوض استقلال وسيادة وسلامة أراضي إريتريا والدول الساحلية الأخرى في المنطقة. كما تُعرض السلام والأمن والتماسك في منطقة القرن الإفريقي للخطر.

تأسست فرقة عمل البحر الأحمر استجابةً لهذه التصريحات، بهدف إجراء دراسات موضوعية وتحليلات معمقة لمختلف جوانب ادعاء إثيوبيا امتلاكها للبحر الأحمر أو حق الوصول إليه، ونشر نتائج هذه الدراسات عبر منشورات ومنصات مختلفة. تتألف فرقة العمل من تسعة باحثين إريتريين مستقلين لا ينتمون لأي كيان سياسي. تم اختيار أعضائها بناءً فقط على الكفاءة الفردية، والاهتمام والخبرة ذات الصلة، والمشاركة المباشرة أو غير المباشرة في هذا الموضوع. وبناءً على الأسس التي تستند إليها إثيوبيا في ادعائها، بحثت فرقة العمل في أربعة مجالات رئيسية: (1) التاريخ، (2) الجغرافيا، الديموغرافيا، والإثنية، (3) قانون البحار، و(4) الاقتصاد.

أولًا، بحثنا الأساس التاريخي لادعاء إثيوبيا بامتلاك البحر الأحمر. استعرضنا التاريخ القديم، بما في ذلك عصر مملكة أكسوم، لتوضيح التراث المشترك لمجتمعات المنطقة، ثم انتقلنا إلى التاريخ الحديث الأكثر صلة، خاصةً فترة الاستعمار الأوروبي التي رسمت الحدود الحالية. تأسست إريتريا كمستعمرة إيطالية عام 1890 بعد اتفاقات مع زعماء محليين من العفر وإحتلال اجزاء أخرى، وتم تحديد الحدود الحالية بين إريتريا وإثيوبيا من خلال سلسلة من الاتفاقيات بين إيطاليا الاستعمارية وإثيوبيا. بعد هزيمة إيطاليا عام 1941 وقيام الإدارة العسكرية البريطانية، أسس المثقفون الإريتريون أحزابًا سياسية، بعضها مؤيد للاستقلال والبعض الآخر مؤيد للوحدة مع إثيوبيا. وقد أدى الاتحاد الذي أنشأته الأمم المتحدة بين إريتريا وإثيوبيا إلى ضم إريتريا بشكل غير قانوني، مما دفع الإريتريين إلى بدء كفاح مسلح عام 1961 انتهى باستقلال فعلي عام 1991. وفي عام 1993، أجري استفتاء بدعم من الأمم المتحدة أكد استقلال إريتريا، وأصبحت عضوًا في الأمم المتحدة في 28 مايو 1993.

ثانيًا، درسنا مسألتي الجغرافيا والديموغرافيا والادعاءات الإثنية التي تستند إليها إثيوبيا في مطالبتها بالوصول إلى البحر أو امتلاكه. أوضحت تحليلاتنا وجود عزلة اجتماعية وسياسية واقتصادية داخل وبين دول القرن الإفريقي بشكل عام، وفي إثيوبيا بشكل خاص. كما عرضنا ثلاثة تطورات تاريخية مترابطة ساهمت في تفاقم العزلة الاجتماعية الطبيعية الناتجة عن الظروف المناخية والفيزيائية: (1) التباعد الاجتماعي الناتج عن توسع الإسلام في المناطق الساحلية والمنخفضة، مما دفع الإمبراطورية الأبيسينية إلى الجنوب والغرب، (2) احتلال السواحل من قبل الأوروبيين في القرن التاسع عشر وتشكيل كيانات سياسية جديدة، و(3) السياسات التنموية الخاطئة المتبعة في فترة ما بعد الاستعمار، بما في ذلك التفاعل الحديث مع العولمة. أما فيما يتعلق بادعاءات إثيوبيا المبنية على أساس إثنية

العفر، فقد أظهر تحليلنا أن سكان العفر لعبوا أدوارًا محورية في مقاومة الاستعمار وفي نضال إريتريا من أجل الاستقلال. إن الادعاءات التي تقول بأن الأراضي الإريترية التي يسكنها العفر يجب أن تكون تابعة لإثيوبيا بسبب وجود غالبية العفر في إثيوبيا، تعكس انتقائية مريحة في منطقة تتخطى فيها العديد من الإثنيات الحدود الوطنية. كما أن هذه الادعاءات تنتهك سلامة أراضي وسيادة إريتريا وجيبوتي، وتتعارض مع سياسات الاتحاد الإفريقي والمعايير الدولية.

ثالثًا، من الناحية القانونية، أثبتنا وفقًا لقانون البحار أن لإثيوبيا الحق في الوصول إلى البحر، لكن ليس في امتلاكه. إن أي مطالبة بامتلاك سواحل البحر الأحمر الإريترية أو موانئها، أو التهديد باستخدام القوة، يُعد اعتداءً مباشرًا على سيادة وسلامة أراضي إريتريا. ويتعارض ذلك مع قانونين دوليين: (1) مبدأ "أوتي بوسيديتيس" (African uti possidetis) الإفريقي لعام 1964 الذي أكد على "سيادة وعدم المساس بالحدود الموروثة من الاستعمار"، و(2) المادة 4 من ميثاق الأمم المتحدة التي تحظر "التهديد باستخدام القوة ضد وحدة أراضي أو الاستقلال السياسي لأي دولة". كما أن القانون الدولي، وبالأخص المادة 125 من اتفاقية الأمم المتحدة لقانون البحار، يمنح إثيوبيا حق الوصول إلى البحر عبر الدول المجاورة، بما فيها إريتريا. لكن هذا الحق ليس مطلقًا، بل يتطلب اتفاقًا مع الدولة الممر. وبالتالي، ينبغي تنفيذ هذا الحق من خلال اتفاق ثنائي، قائم على حسن النية، بين إثيوبيا (الدولة غير الساحلية) وإريتريا (دولة العبور) بشكل لا ينتهك سيادة إريتريا وسلامة أراضيها.

رابعًا، فيما يتعلق بالاعتبارات الاقتصادية والأمنية، لم تُظهر تحليلاتنا أن إثيوبيا تواجه تهديدًا وجوديًا بسبب كونها دولة حبيسة. على العكس من ذلك، شهدت إثيوبيا نموًا اقتصاديًا مزدوج الرقم من عام 1998 إلى عام 2018، دون استخدام الموانئ الإريترية .كما تستفيد إثيوبيا من قربها النسبي من عدة موانئ في دول مجاورة. على سبيل المثال، فإن المسافة من أديس أبابا إلى ميناء جيبوتي أقصر قليلًا من المسافة إلى ميناء عصب الإريتري. وبخلاف العديد من الدول الحبيسة الأخرى، تساعد هذه القرب الجغرافي في إبقاء تكاليف النقل منخفضة نسبيًا. كما أن دول الجوار الساحلية لم تنكر يومًا حق إثيوبيا في الوصول إلى البحر كما نص عليه القانون الدولي. وتشير نتائجنا أيضًا إلى أن غياب قاعدة بحرية لم يشكل خطرًا أمنيًا على تجارة إثيوبيا البحرية. وبدلًا من ذلك، تنبع التهديدات الأمنية الحالية لإثيوبيا من عوامل داخلية أكثر من كونها خارجية. وتشكل هذه التحديات الداخلية، وخاصة تعقيدات بناء الدولة المستمرة، تهديدًا لوحدة البلاد وسلامتها، وهي تحديات تتطلب اهتمامًا وحلولًا عاجلة إذا ما أرادت إثيوبيا تحقيق طموحاتها التنموية طويلة الأجل.

بشكل عام، كشفت تحليلاتنا الشاملة أن الأسس التي استند إليها رئيس الوزراء الإثيوبي والنخب الإثيوبية في المطالبة بملكية البحر الأحمر غير دقيقة وغير مدعومة بالأدلة.

وفي الختام، نقدم التوصيات التالية:
(1)يجب على الإثيوبيين القبول باستقلال وسيادة إريتريا،
(2)ينبغي لإريتريا والدول الساحلية الأخرى الاعتراف بحق إثيوبيا المشروع في الوصول إلى البحر والعبور، وفقًا للقانون البحري الدولي،
(3)يجب على إريتريا وإثيوبيا الدخول في مفاوضات بناءة للتوصل إلى اتفاق ثنائي يحقق مصالح متبادلة للطرفين،
(4)على إثيوبيا الامتناع عن التهديدات العسكرية واستخدام ورقة العفر في سعيها لامتلاك البحر

الأحمر،

(5)ينبغي على دول المنطقة البحث عن حلول دائمة ومربحة للجميع، مثل التفاوض على اتفاقات متعددة الأطراف لتعزيز التكامل الاقتصادي الإقليمي وترتيبات الأمن الجماعي.

تُفصل هذه التوصيات في قسم "الملخص والاستنتاج" من المشروع. وتشدد على أهمية المفاوضات السلمية الثنائية أو متعددة الأطراف والتعاون بين الدول، ولا سيما بين إريتريا وإثيوبيا. ونحن نؤمن بصدق أن تنفيذ هذه التوصيات سيُعزز السلام والاستقرار والتنمية في منطقة القرن الإفريقي.